З нами Правда, з нами Справедливість, з нами Чесність і Честь

Третій ТОСТ

ГАЗЕТА ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

2022 рік ● КВІТЕНЬ ● № 7-8 (703–704)

Віра в Перемогу не згасає!

Президенту України Верховному Головнокомандувачу Збройних Сил України Зеленському В. О.

ПАНЕ ПРЕЗИДЕНТЕ УКРАЇНИ!

Ветерани України впевнені у перемозі нашої Держави у військовому протистоянні з агресором і вважають за своєчасне звернути увагу на вирішення післявоєнних питань, перш за все у гуманітарній сфері.

Оприлюднений Прем'єр-міністром Денисом Шмигалем План відновлення України складається з трьох етапів.

Перший етап – це оперативне тимчасове відновлення зруйнованих об'єктів. Він вже триває в українських містах.

Другий етап – це швидке відновлення відразу після завершення бойових дій. Він включає відновлення постачання води та електрики, аби люди могли забезпечити своє існування на зруйнованих територіях.

На третьому етапі настане повноцінне відновлення наших міст, містечок, будівель, інфраструктури і країни в цілому. Цей етап буде найбільш витратним, найбільш тривалим. Буде відповідний фонд відновлення.

Відбудова України має тривати паралельно з вирішенням питань ліквідації наслідків війни в гуманітарній сфері.

Вже на першому етапі, передусім, на думку Правління УСВА, постають наступні питання:

– гідне поховання загиблих учасників бойових дій та цивільних жертв війни;
– визволення і повернення додому військовополонених;
– розшук осіб, які пропали безвісти;
– надання допомоги родинам загиблих воїнів;
– проведення розмінування території України;
– надання стаціонарної медичної допомоги пораненим учасникам бойових дій і цивільним жертвам війни;
– забезпечення сучасним протезуванням;
– надання реабілітаційної та профілактичної медичної допомоги учасникам бойових дій і особам з інвалідністю внаслідок війни;
– розроблення та прийняття законодавчих і нормативно-правових актів щодо соціального захисту для учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни та членів їхніх родин;
– розробка програми та реалізація патріотичної роботи з населенням Держави, насамперед з молоддю, залучивши для цього ветеранів війни;
– повернення до активної імплементації Міжнародного гуманітарного права (МГП, 1-4 Женевських конвенцій та Додаткових протоколів до них, а також Гаазької конвенції) у програмах військової підготовки особового складу силових структур, передусім, командного складу всіх рівнів;
– створення окремого Центрального міжвідомчого органу виконавчої влади з правами координації зусиль у виконанні програм післявоєнного відновлення Держави.

Стосовно поводження з останками воїнів і жертв війни (з урахуванням Постанови Кабінету Міністрів України від 5 березня 2022 р. № 205 в редакції

(Закінчення на 2-й стор.)

СТОЯНКА.

ПЛАНУЄМО ВІДБУДОВУ, ВІДРОДЖЕННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВИ

21 квітня 2022 року оприлюднений Указ Президента України №266/2022 «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни.

УКАЗОМ УТВОРЕНО Національну раду з відновлення України від наслідків війни, затверджено Положення і Посадовий склад Національної ради з відновлення України від наслідків війни.

Кабінету Міністрів України доручено у двотижневий строк визначити орган, що здійснюватиме інформаційно-аналітичне забезпечення роботи Національної ради з відновлення України від наслідків війни.

Відповідно до Положення Національна рада з відновлення України від наслідків війни (далі – Рада) є консультативно-дорадчим органом при Президентові України.

Основними завданнями Ради є:

розроблення плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України, який, зокрема, передбачатиме відновлення і розбудову транспортної, медичної, соціальної, комунальної, виробничої інфраструктури та житла, інфраструктури енергетики, зв'язку, військової інфраструктури і військово-промислового комплексу, структурну модернізацію та перезапуск економіки, заходи з подолання безробіття, підтримки сімей з дітьми, вразливих верств населення, осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах внаслідок війни, відновлення та збереження об'єктів культурної спадщини;

визначення та напрацювання пропозицій щодо пріоритетних реформ, прийняття та реалізація яких є необхідними у воєнний і післявоєнний періоди;

підготовка стратегічних ініціатив, проектів нормативно-правових актів, прийняття і реалізація яких є необхідними для ефективної роботи та відновлення України у воєнний і післявоєнний періоди.

Для належної роботи Ради та підготовки фахових пропозицій, які випливають із її завдань, при Раді утворюються робочі групи, зокрема з питань:

європейської інтеграції; аудиту збитків, понесених внаслідок війни; відновлення та розбудови інфраструктури; відновлення та розвитку економіки; повернення громадян, які тимчасово переміщені, зокрема за кордон та їх інтеграції в суспільно-економічне життя держави; функціонування фінансової системи, її реформування та розвитку; розвитку військово-промислового комплексу; модернізації та розвитку сфери безпеки і оборони; енергетичної безпеки; державного управління; будівництва, містобудування, модернізації міст і регіонів; нової аграрної політики; діджиталізації; захисту прав ветеранів війни; освіти і науки; молоді та спорту; культури та інформаційної політики; юстиції; антикорупційної політики; охорони здоров'я; екологічної безпеки; соціального захисту; захисту прав дітей та повернення дітей, які тимчасово переміщені за кордон.

У разі потреби за пропозицією співголів Ради можуть бути утворені інші робочі групи.

Співголовами Ради призначено Прем'єр-міністра України і Керівника Офісу Президента України.

До складу Ради делегуються:

Голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики, секретар Ради (за згодою),

Заступники Керівника Офісу Президента України;

Віце-прем'єр-міністри України, міністри внутрішніх справ, оборони, закордонних справ, розвитку громад і територій України, фінансів, інфраструктури, соціальної політики, енергетики, юстиції, освіти і науки, у справах ветеранів, захисту довкілля та природних ресурсів, охорони здоров'я, аграрної політики та продовольства, з питань стратегічних галузей промисловості, молоді та спорту, Кабінету Міністрів, культури та інформаційної політики України;

Секретар Ради національної безпеки і оборони України;

Голова Національного банку України (за згодою);

Голови Комітетів Верховної Ради України (за згодою): з питань економічного розвитку, з питань бюджету, з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, з питань аграрної та земельної політики, з питань гуманітарної та інформаційної політики, з питань екологічної політики та природокористування, з питань енергетики та житлово-комунальних послуг, з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, з питань національної безпеки, оборони та розвідки, з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, з питань освіти, науки та інновацій, з питань правової політики, з питань правоохоронної діяльності, з питань транспорту та інфраструктури, з питань цифрової трансформації.

ВІТАЄМО ПОБРАТИМА І ДЯКУЄМО ЗА ВРЯТОВАНІ ЖИТТЯ

НАШОМУ БОЙОВОМУ побратиму Слєсаренку Олександру Петровичу – полковнику медичної служби, начальнику 407-го Чернігівського військового госпіталю, Заслуженому лікарю України, члену правління Чернігівської міської організації УСВА, учаснику бойових дій в Афганістані та в АТО/ООС на сході України, кавалеру багатьох державних і бойових нагород, у тому числі двох орденів Червоної Зірки, Указом Президента України № 228/2022 від 11 квітня 2022 року за особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі присвоєно звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка».

«Державними нагородами цього дня було відзначено 187 військовослужбовців Збройних Сил України, 15 бійців Національної гвардії України та шістьох військовослужбовців Головного управління розвідки. Звання Героя України присвоєно п'ятьом військовослужбовцям Збройних Сил України, у тому числі двом полковникам медичної служби. Один з них з Чернігова – міста-героя України – Олександр Слєсаренко. Завдяки його злагодженим професійним діям у місті забезпечено своєчасне та кваліфіковане надання медичної допомоги понад 450 військовослужбовцям і понад 600 цивільним», – повідомив у зверненні до українського народу Президент України Володимир Зеленський.

Про Героя України Олександра Слєсаренка та очолюваним ним госпіталь читайте на 3-й стор.

ХАРКІВСЬКІ ВЕТЕРАНИ ЗАХИЩАЮТЬ РІДНЕ МІСТО

З перших годин повномасштабної агресії ворога на територію України Громадська організація «Харківська міська Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів)» стала на захист рідного міста разом із воїнами і волонтерами.

ВЕТЕРАНИ долучилися до роботи з посилення обороноздатності наших Збройних Сил, допомагаючи їм у придбанні екіпіровки та спорядження. Щоб захистити Батьківщину, деякі ветерани взяли в руки зброю й поповнили лави Збройних Сил України і територіальної оборони. Разом з іншими харків'янами ми будуємо оборонні споруди, копаємо окопи. Незважаючи на постійні ракетні та артилерійські обстріли, допомагаємо в евакуації мирних жителів, чиї будинки стали мішенню агресора.

Спільно з районними адміністраціями керівники районних організацій разом із ветеранами допомагають приймати, а потім розподіляти гуманітарну допомогу, яка надходить до нашого міста з усіх регіонів України і тих держав, які не залишили нас наодинці з армією агресора. Знаючи й розуміючи проблеми членів сімей загиблих і померлих бойових побратимів, інвалідів та ветеранів, ми змогли оперативно і якісно надавати їм допомогу, розвозячи в їхні будинки продукти харчування, медикаменти і все те, що їм необхідно. Крім того, у цей важкий період ми допомагаємо всім харків'янам, які потребують підтримки.

Співпрацюючи з адміністрацією міста, напередодні світлого свята Великодня ми розвезли додому воїнам-інтернаціоналістам паски від харківського міського голови І. О. Терехова, який завжди дуже уважно ставиться до проблем ветеранів і допомагає в їх вирішенні.

Велику допомогу воїнам-інтернаціоналістам Харкова надає Благодійна організація «Благодійний фонд Світлодар», яка допомагає не лише нашій спілці продовольчими наборами й медикаментами, а також усім, кому потрібна підтримка. Можна з упевненістю говорити, що завдяки професіоналізму й вмінню грамотно організувати свою роботу команда благодійного фонду надала допомогу багатьом харків'янам.

Хочеться висловити щиру вдячність усім організаціям Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), які підтримують нас і допомагають захищати наше рідне місто та незалежність України. Дякуємо всім за допомогу й підтримку.

Разом ми переможемо! Разом ми – сила!

ПРЕС-СЛУЖБА ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ СПІЛКИ ВЕТЕРАНІВ АФГАНІСТАНУ.

ПАМ'ЯТАТИ ПЕРЕМОГУ НАД НАЦИЗМОМ

ОЗНАЧАЄ РЕАЛЬНО НЕ ДОПУСКАТИ НІКОЛИ ЗНОВУ ТОГО, ЩО ЗАВДАЛИ ЄВРОПІ НАЦИСТИ

Звернення Президента України

УКРАЇНЦІ! УКРАЇНКИ!

СЬОГОДНІ ПОЧНУ з історії про одну людину. Про Олександра Махова – відомого журналіста. Впевнений, ви бачили його репортажі на телеканалах «Україна» і «Дом». Можливо, бачили його коментарі, його дописи. Він завжди був таким – із власною позицією. Патріотичною та щирою. І завжди без марнославства. І завжди був серед найсміливіших, серед перших. Завжди працював у найгарячіших точках. Старався привезти справжній матеріал. Сильний матеріал.

У 17-му році він першим з українських журналістів був на нашій станції в Антарктиді. Коли прийшов ковід, він не боявся. Два тижні жив у Санжарах, куди привезли українців з Китаю. З першого дня повномасштабної війни він був на фронті. Доброволець. Ветеран АТО. Боєць 95-ї десантно-штурмової бригади.

Сам родом з Луганської області. Він по-особливому відчував, що значить ця війна.

Сьогодні він загинув на Харківщині, у боях під Ізюмом. Йому було 36 років. Мої щирі співчуття близьким, друзям. Хай його син Владислав знає: Росія відповість за цю смерть. Ми обов'язково здобудемо для України перемогу. Впевнений, це було мрією Олександра. І ми її реалізуємо.

Вічна пам'ять йому й усім нашим героям, які віддали життя за Україну!

Сьогодні завершився другий етап нашої евакуаційної операції з Маріуполя. 344 людини вдалося врятувати – із самого міста й околиць. Саме стільки людей сьогодні виїхали в Запоріжжя. Наша команда готується їх зустрічати. Зустрічати так само, як і понад 150 людей, яких вдалося вивезти з «Азовсталі». Усі вони отримують необхідну допомогу. Усі вони отримають від нашої держави найтурботливіше ставлення.

Вдячний усім, хто займається тим, щоб евакуаційна операція була і щоб вона була успішною: Ірині Верещук, Андрію Єрмаку, Давиду Арахамії, представникам ООН, Міжнародному комітету Червоного Хреста, кожному й кожній, завдяки кому досягли домовленості та забезпечили тишу й коридор для людей.

Домовляємось і сподіваємося продовжити порятунок людей із «Азовсталі», з Маріуполя. Там ще залишаються цивільні. Жінки, діти.

Щоб вдалося їх врятувати, потрібно продовження режиму тиші. Українська сторона готова його забезпечити. Потрібен час, щоб просто підняти людей із тих підвалів, з тих укриттів під землею. У наявних умовах не можемо використовувати спеціальну техніку, щоб розчистити завали. Все робиться вручну. Але ми віримо, що все вдасться.

Говорив сьогодні з Генеральним секретарем ООН Антоніу Гутеррішем. Про те, що вже вдалося. Про те, що ще маємо зробити, щоб врятувати маріупольців і захисників міста. Не було жодного дня, щоб я цим не займався, щоб ми цим не займалися. І я вдячний усім, хто допомагає.

Говорив з Прем'єр-міністром Ізраїлю Беннетом. Привітав його з Днем незалежності Держави Ізраїль. Проговорили ситуацію на сході нашої держави й особливо в Маріуполі. А також обговорили скандальні й абсолютно неприпустимі висловлювання міністра закордонних справ Росії, які обурили весь світ.

Говорив з Прем єр-міністром Нідерландів Марком Рютте. Домовилися, які наступні дипломатичні кроки потрібні заради миру. Обговорили, як притягнути до відповідальності всіх воєнних злочинців. Кожного російського військового й кожного командира, які вбивали, катували і знущалися з наших людей.

Сьогодні російські загарбники завдали чергового ракетного удару по наших містах. По Дніпру. Били по Миколаєву, Одесі, Запоріжжю. По містах Донбасу та інших наших регіонів. Усі ці злочини отримають належну відповідь. Як юридичну, так і цілком практичну – на полі бою.

Звернувся сьогодні до народу Данії з нагоди Дня звільнення. 77 років тому нацистів вигнали із цієї країни. Щороку у травні всі європейці, всі порядні люди на землі згадують цей подвиг – перемогу над найстрашнішим злом в історії людства. Перемогу у війні проти нацизму.

Але згадувати – означає не просто пам'ятати. Це означає пам'ятати й реально старатися не допускати ніколи знову того, що завдали Європі нацисти. Саме українці й українки разом із нашими друзями та партнерами – антивоєнна коаліція, як свого часу була антигітлерівська – стримують зараз тих, хто точно забув, чому люди раділи в 1945-му. Бо якби в Росії справді всі пам'ятали, ця війна зараз просто не почалась би.

Вже традиційно перед записом вечірнього звернення до вас підписав указ про нагородження наших захисників. Державними нагородами відзначені 35 військовослужбовців 19-ї ракетної бригади Сухопутних військ Збройних Сил України.

Вдячний усім нашим героям!
Усім, хто став на захист нашої держави.
Слава Україні!

5 травня 2022 року.

Президенту України Верховному Головнокомандувачу Збройних Сил України Зеленському В. О.

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Постанови КМУ № 307 від 17.03.2022 р.) звертаємо увагу на наступне:

1. Застосування сучасної зброї у російсько-українській війні призводить до безповоротних втрат особового складу. Частина загиблих воїнів не може бути ідентифікована за рештками звичайними методами фізичного огляду і свідченнями співслужбовців. Тому суб'єктивними рішеннями вони відносяться до категорії воїнів, які пропали безвісти, а рештки – до категорії «невідомий».

2. Останніми роками для ідентифікації осіб широко користуються визначенням ДНК людини.

3. Військовий стан і наявність масових жертв війни вимагають розширення мережі сертифікованих лабораторій та збільшення чисельності фахівців, спроможних здійснювати відповідні аналізи.

4. У зв'язку з жорстокими бойовими діями з використанням сучасної зброї агресор зазнає значних втрат особового складу й залишає загиблих військовослужбовців на території України. МГП вимагає позначення і відповідного ставлення до таких поховань на підставі двосторонніх домовленостей.

Українська Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), працюючи спільно з Державним комітетом України у справах ветеранів (1992 – 2005 рр.) і в наступні роки, накопичила певний досвід у ліквідації гуманітарних наслідків війни, зокрема в організації розшуку військовослужбовців, які пропали безвісти в Афганістані, формуванні бази даних ДНК їхніх родичів, перепохованні решток раніше неідентифікованих військовослужбовців.

З метою організації ідентифікаційної і меморіальної роботи, запобігання порушень МГП в Україні, пропонуємо розглянути наступні **пропозиції Правління УСВА:**

- Включити до програми переговорів з представниками агресора вимоги про неухильне виконання Міжнародного гуманітарного права у Розділі III Додаткового протоколу №1. З метою зменшення втрат у ході бойових дій продовжити тиск на агресора щодо необхідності виконання норм Міжнародного гуманітарного права (МГП) і відповідальності за їх порушення.
- Передбачити у запропонованому Центральному міжвідомчому органі виконавчої влади з правами координації зусиль у виконанні програм післявоєнного відновлення Держави структурний підрозділ, Положенням про який передбачити розробку заходів про виконання положень Розділу III Додаткового протоколу № 1 до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів, від 8 червня 1977 року.
- Залучити до діяльності такого структурного підрозділу громадські організації, які мають практичний досвід роботи з ліквідації гуманітарних наслідків минулих воєн, розшуку зниклих безвісти осіб, проведенні ексгумацій та перепоховань загиблих воїнів, зокрема Всеукраїнські громадські об'єднання «Українська Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів)» (голова – Червонописький С. В.) і «Закінчимо війну» (голова – Зубко Ю. Г.).
- Розширити мережу державних (відомчих) експертних установ і лабораторій для здійснення аналізу ДНК при ідентифікації загиблих воїнів.
- Створити бази даних ДНК родичів осіб, які пропали безвісти.
- Включити ДНК особи у перелік персональних даних при проходженні медичних комісій, підписанні контрактів і призові на військову службу та службу в правоохоронних органах.
- Прискорити вирішення питань про створення Меморіального військового кладовища (виділення земельних ділянок, розробки єдиного оформлення військових поховань тощо).

Додаток:

Витяг Розділу III Додаткового протоколу № 1 до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів, від 8 червня 1977 року.

З повагою
С. ЧЕРВОНОПИСЬКИЙ, голова УСВА.

ВЕТЕРАНИ ДЛЯ ВОРОГА Є НАЙБІЛЬШОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ, БО ВОНИ ВМОТИВОВАНІ ТА МАЮТЬ БОЙОВИЙ ДОСВІД

Скільки ветеранів було в Україні до 24 лютого та скільки буде, коли Україна переможе у війні, якою буде процедура отримання статусу учасника бойових дій, чи варто очікувати підтримки від держави, що таке Український ветеранський фонд і як він працює? Про все це Українське радіо поговорило з міністеркою у справах ветеранів Юлією Лапутіною.

– Скільки ветеранів в Україні зараз?

– На сьогодні кількість громадян зі статусом ветеран війни за даними органу соціального захисту населення складає близько 770 тисяч осіб. Звичайно, що для ворога вони є найбільшою небезпекою, тому що вони вмотивовані. Це люди, які свідомо пішли захищати державу.

– У містах, куди заходили російські війська, вони свідомо шукали ветеранів.

– Існували навіть випадки, коли в місцях, до яких зайшли російські війська, вони ходили по будинках і в поштових скриньках шукали платіжки на комунальні послуги. Там, де була показана пільга, потенційно вважалося, що це міг би бути ветеран. До цих людей заходили в квартири і, якщо вони не встигли виїхати, то їх піддавали тортурам. Тому ми маємо зробити все, аби держава убезпечила дані про наших ветеранів.

Загальна ж кількість ветеранів, яких мені більше подобається називати «захисниками», буде в рази більша, тому що вже зараз в деяких громадах налічується більше 10 тисяч людей, які вступили на захист своєї держави.

– Якою буде процедура отримання статусу учасника бойових дій?

– Відповідно до норм Гаазької та Женевської конвенцій, учасник бойових дій визнається комбатантом і до цієї категорії відносяться й ті люди, хто взяв зброю в руки, коли, умовно кажучи, до його вулиці чи двору прийшов ворог.

Оформлення статусу відбувається пізніше, але фактично встановлюється право, що людина зі зброєю, яка в себе на подвір'ї зустріла ворога і надавала йому відсіч, за міжнародними правилами визнається комбатантом.

Щодо встановлення, то, якщо говорити про сили територіальної оборони, вони мають бути укомплектованими та оформленими як підрозділ. На жаль, за 30 років незалежності в нас лише зараз утворилися сили територіальної оборони. Якби ми опікувалися цим протягом всього періоду Незалежності: були відповідні підрозділи, проводилися збори, вівся б облік – ми б не мали зараз такої ситуації, яка є. За часів Януковича свідомо створювалися умови, щоб не існувало механізму мобілізації людей. Тому зараз ми просимо всіх, хто долучився до лав, прийти до того, щоб вести облік.

Стосовно права на отримання статусу учасника бойових дій, то ми нещодавно внесли зміни у законодавство, які надали право всім добровольцям, в тому числі й з ТрО, отримувати статус. (Про зміни у законодавстві читайте на 4-5 стор. – **Ред.**). Наша мотивація така, що ми не знали, куди повернеться театр воєнних дій. Разом з тим, статус учасника серед добровольців мають отримувати тільки ті, хто дійсно брав участь в бойових діях. Порядок визначатиметься окремо: при міністерстві існує комісія з надання статусу учасника бойових дій, визначений відповідний перелік документів, який потрібен для набуття цього статусу.

– Про те, якою буде державна політика України щодо ветеранів

– Попередньо ми хотіли запровадити в суспільстві розуміння того, що ветеран – це носій основних українських цінностей: волі, гідності, довіри, відповідальності. Зараз нашому суспільству нічого доводити вже не потрібно стосовно, ким є захисники.

Основою державної політики стосовно ветеранів має бути політика шани й поваги до них, а також створення умов для ветеранського розвитку. Щоби той, хто повернувся з війни, отримав інструменти включення в суспільне життя, яке буде після війни. Йдеться про економічне життя, розвиток бізнесу, навчання та отримання цивільних спеціальностей. Також ми потребуємо уваги стосовно реабілітації наших захисників: медичного забезпечення, психологічної реабілітації.

Разом з тим, зараз ми повинні усвідомлювати, що наші захисники сьогодні – це люди від 18 до 60 років, а переважна частина, хто зараз увійшов до лав ЗСУ – це особи віком від 18 до 45 років. Тобто йдеться про працездатних людей, які працювали в цивільному житті, ми маємо їх повернути до цього життя. Тому ми говоримо не про орієнтованість на пільги, а орієнтованість на розвиток. Зараз відпрацьовується нашим урядом та президентом так званий «recovery plan» – план відновлення України, де ми будемо залучати міжнародних донорів і партнерів до того, щоб допомогти нам відновити країну. Одним із напрямів є саме відновлення людського потенціалу, зокрема, захисника та захисниці.

– Про Український ветеранський фонд.

– Ми розпочали створення ветеранського фонду ще до початку війни, коли подивилися, що бюджет Міністерства у справах ветеранів не задовольняє потреб на ветеранську політику. Ми почали шукати інструменти, як збільшити спроможності держави у допомозі ветеранам. Вже в лютому фонд розпочав діяти як державна установа з директором і персоналом з 32 осіб.

Зараз ми спрямовуємо зусилля на те, щоб розробити програми, які сприятимуть ветеранському розвитку. Багато родин захисників потребують швидкого рішення. Один із напрямів, який ми зараз започатковуємо, – це напрям надання родинам захисників «швидких» грошей – мікрогрантів на підтримку сімейного бізнесу. Якщо ветеран, який зараз знаходиться на війні, до цього мав якийсь сімейний бізнес і дружина з дітьми стали тимчасовими переселенцями, то ми додаємо такій сім'ї мікрогрант на те, щоб вона могла придбати обладнання для своєї справи, а місцева влада – надала приміщення. Ця людина таким чином зможе працювати і наймати працівників, щоб підтримати інші родини.

– Про жінок у лавах Збройних Сил України.

– Жінки в українському війську є дуже активними та вмотивованими. На жаль, зараз статистичних даних щодо їхньої кількості в лавах ЗСУ немає, проте ми бачили, скільки жінок пройшлося в нас на параді 24 серпня. Якщо масштабувати це на всі підрозділи, то відсоток жінок значно збільшився, штатно-посадові моменти відпрацьовані і на рівні з чоловіками наші жінки проходять службу в усіх підрозділах ЗСУ.

Нещодавно ми відвідували Полтавську область, де у відповідних частинах працюють зв'язківці. Командир казав, що зв'язківці-дівчат не те, що так само, а деякою мірою й більше, ніж чоловіків.

ДВА МІСЯЦІ ВІЙНИ. ЩО ДАЛІ

Третій місяць війни в Україні починається на православний Великдень. Святкові дні відбуваються в умовах безупинного і кривавого збройного протистояння на сході держави. Коли закінчиться війна – питання поки що відкрите.

«БИТВА ЗА ДОНБАС» почалась, сказав Президент України Володимир Зеленський ввечері 18 квітня. Третій місяць війни, вочевидь, пройде під знаком цього протистояння, констатує журналіст Олег Черниш (BBC News Україна).

Перші 60 днів конфлікту запам'яталися битвою за Київ, яку виграла українська сторона, і блокадою Маріуполя, яка досі триває.

Крім того, командування Збройних Сил України заявило, що потоплений флагман російського флоту – крейсер «Москва» – це його рук справа. На другому місяці війни відкрились і жахіття в Бучі та інших звільнених містах, де зафіксовані масові вбивства і катування цивільних українців.

Весь світ засудив цю різанину, а Кремль назвав фейком.

СХІДНИЙ ФРОНТ. ГОЛОВНА БИТВА

У середині квітня Москва оголосила, що переходить до основного етапу своєї «спеціальної військової операції» – «звільнення» Донбасу. Саме тут для завдання вирішального удару рф концентрує свої найбільші наступальні потужності.

За оцінками західних розвідок, кількість російських солдатів у близько 80-90 тисяч тут перевищує українські сили в два рази.

Крім того, керівництво збройних сил росії, заступник командувача центрального військового округу Рустам Міннекаєв прямо заявляють, що окрім Донбасу метою агресора є і захоплення всього півдня України.

Директор військових програм центру Разумкова Микола Сунгуровський скептично дивиться на плани Кремля. За його словами, два місяці війни вже виявили три основні хиби, на які опиралось російське керівництво і які виявились абсолютно фейковими.

Перше – це уявлення про «сильну росію». «Це виявилося фейком. Не лише у військовому сенсі. Мова також і про економіку«, – пояснює експерт.

Також не справдилися російські надії на «роз'єднаність Заходу» і «слабкість України». Ці помилки при плануванні, каже Микола Сунгуровський, вартували росії провалено бліцкригу і примарних шансів на успіх у другій фазі «воєнної операції».

На його думку, битва за Донбас повністю виснажить російську армію.

«Моє відчуття таке, що Путін залишиться без армії, – каже аналітик. – Він ще має можливість провести ширшу мобілізацію, але військової техніки у нього вже не залишилось. Максимум, що є, це стара радянська або ще навіть часів Другої світової війни».

Єдина загроза – ракетні удари, оскільки ці запаси в рф ще є в певній кількості, уточнює він.

Операцію із захоплення Донбасу росіяни ведуть з трьох боків. На півночі вони атакують з боку Харківської області, де війська розгорнули плацдарм південніше міста Ізюм.

З півдня бойові дії ведуться на широкому фланзі від запорізького міста Гуляйполя до донецьких Вугледару і Мар'їнки. На східному напрямку під штурм потрапили населені пункти навколо адміністративного центру – Сєвєродонецька.

Саме тут військові рф досягли певних успіхів, захопивши містечко Кремінна за 10 кілометрів від обласного центру і сусіднє Рубіжне.

ТАКТИКА РОСІЯН

Ексучасник міжнародних місій в Косово та Іраку полковник Сергій Грабський звертає увагу, що тактика дій росіян у цій війні достатньо прогнозована.

«Зараз все виглядає так, що вони намагаються знайти хоча б якусь шпаринку чи слабке місце в обороні України і зосередити свої зусилля саме там. Тому вони тикаються вздовж усієї лінії фронту, починаючи від Ізюма і закінчуючи Гуляйполем«, – розповів він.

Але треба розуміти, додає військовий експерт, що ЗСУ діють доволі гнучко і роблять кроки у відповідь. По-перше, чинять спротив на вразливих ділянках, по-друге, роблять відволікаючі маневри. Вони тиснуть противника з харківського напрямку в бік окупованого

(Закінчення на 5-й стор.)

ГІДНІ СЛАВНИХ ПРЕДКІВ

Голова Української Спілки ветеранів Афганістану С. В. Червонописький разом з членами правління Київської обласної організації УСВА побували у воїнів ЗСУ на передовій. Вручили нагороди, методичну літературу, поділилися досвідом.

–ПІДСТУПНИЙ агресор прийшов на нашу землю. Не тільки вороги недооцінили нас, але й друзі також недооцінили. Величезна гордість за наші Збройні Сили. За український народ. Ми показали, що гідні своїх славних предків, козаків і всіх тих, хто боронив рідну землю. Гірко, звісно, що люди «з того боку» повірили політикам і прийшли сюди. Ну а якщо вже прийшли, то дізналися, що таке український характер. На жаль, ветеранське середовище поповнюється. Тому що ветерани з'являються після воєн. Ви тепер прийдете на наше місце і нам буде кому передати наші знамена, – сказав, виступаючи перед воїнами, голова Української Спілки ветеранів Афганістану Сергій Червонописький.

ГЕРОЙ УКРАЇНИ, ЗАГАРТОВАНИЙ АФГАНОМ

На війні медики не носять білих халатів — вони працюють у бронежилеті й у касці, сплять зі зброєю, оперують під обстрілами, носять поранених на своїх плечах і ночують разом із бійцями в окопах.

ЯК ЦЕ — ПРАЦЮВАТИ, коли здається, що навколо суцільне пекло, не на словах знає Заслужений лікар України начальник Чернігівського військового госпіталю полковник медичної служби Олександр Слєсаренко.

Свій перший бойовий досвід він здобув під час війни в Афганістані, де служив у складі 80-ї окремої розвідувальної роти 103-ї гвардійської повітряно-десантної дивізії. Медсанбати, військові шпиталі, пісок і кров, невідворотність втрат, безперервний конвеєр поранених — усе це на межі життя та смерті довелося пройти тоді ще зовсім молодому лікарю. Кожен день у Афгані дорівнював року. На його «афганському» рахунку сотні врятованих життів офіцерів і солдатів, а також безліч історій, які військовий лікар проніс крізь життя. Хоча він не любить розповідати про ті події і відбувається коротким: «На війні як на війні», проте за нього говорять його нагороди. Олександр Слєсаренко — кавалер Орлена Данила Галицького, двох орденів Червоної Зірки та ордена «За службу Батьківщині» третього ступеня.

Чи уявляв Олександр Петрович тоді, що серед мирних днів йому доведеться пірнути в криваву м'ясорубку, під кулі, кожна з яких могла забрати життя? Ні, але так само він не уявляв, що досвід тієї страшної війни знову стане в пригоді уже в рідній країні.

У 2014 році Чернігівський військовий госпіталь відкрив нову сторінку своєї історії. З початком бойових дій на сході нашої країни роботу медичного закладу перелаштували під воєнні потреби: працювати доводилося цілодобово. Загалом у шпиталі, розрахованому на 200 пацієнтів, розгорнули 330 ліжок. Спочатку палати наповнювалися мобілізованими бійцями з полігонів, а згодом до Чернігова почали доставляти перших поранених героїв-захисників.

— Ці дні пам'ятаю дуже добре. Початок агресії «братської держави»... Перша і друга хвилі часткової мобілізації в Україні... Мобілізованих із навчальних центрів приймали з різними захворюваннями, нерідко з цілим «букетом» болячок, — згадує події початку антитерористичної операції начальник військового госпіталю полковник Слєсаренко. — Потім приймали партіями бійців зі сходу з вогнепальними та множинними осколковими пораненнями. Хлопці пройшли найзапекліші бої під Металістом, Щастям, Станицею Луганською. Також рятували життя пораненим героям, що воювали під Вуглегірськом й виходили з Дебальцевого. Деяким хлопцям надавали психологічну допомогу, зокрема втомленим і пригніченим, чиї серця краялися сумом за полеглими побратимами.

Військовий медик неодноразово особисто виїздив у район бойових дій для безпосередньої участі в наданні медичної допомоги пораненим.

До слова, двоє синів Олександра Слєсаренка також обрали для себе нелегкий шлях батька і стали військовими лікарями.

З початку широкомасштабного російського вторгнення в Україну Олександр Петрович знову змінив свій білий халат на бронежилет і надавав допомогу в місцях бойових дій.

І його неоціненний досвід, здобутий у далекій гірській країні, а також на сході України в суворих умовах війни, допомагає військовому медику рятувати життя сьогодні, у час, коли українське небо розривають ракети ворога, що нищать наші міста. Навіть у таких умовах він звик працювати на повну силу і спокійно, без прикрас говорить про свою роботу.

— Допоки в Україні триватиме війна, ми, військові медики, ні на мить не покладатимемо своєї зброї — медичних інструментів, за допомогою яких разом із нашим народом наближатимемо перемогу. Це важке випробування для кожного українця, яке ми мусимо пройти заради майбутнього наших

дітей, — запевняє полковник медичної служби Олександр Слєсаренко.

11 квітня 2022 року Указом Президента України Олександру Слєсаренку присвоєно звання Героя України з врученням ордена «Золота Зірка».

Сьогодні військовий медик продовжує рятувати життя. Він впевнений, що якщо пройшов і витримав криваву війну під чужим небом, то ніколи не здасться й у боротьбі за рідну країну.

Вже десятки років у Чернігові функціонує 407-й військовий госпіталь. Тисячі військовослужбовців гарнізону та області, ветерани військової служби і цивільне населення скористалися послугами медичного закладу й звертаються донині. Всі лікарі працюють тут на високому професійному рівні. З початком воєнних дій на Донбасі вони це підтвердили, надаючи невідкладну медичну допомогу багатьом пораненим і важкохворим.

– Наш госпіталь розрахований на 200 ліжок для стаціонарних хворих. Кожного року лікування тут проходять більше 8000 осіб, а обстежується майже 40000 пацієнтів. Більшість операцій та обстежень, які роблять наші лікарі, є унікальними. Ми це робимо переважно без ризику для здоров'я людини. Завдяки великому досвіду у нас є вміння та певні напрацювання. За медичною допомогою до нас звертаються не лише чернігівці, але і хворі з інших регіонів. Поряд з цим ми завжди готові допомогти і місцевим мешканцям, – розповідає Олександр Слєсаренко.

Майже всі лікарі мають в своєму розпорядженні сучасне медичне обладнання, що значно полегшує роботу, зокрема лапароскопічну стійку, лазерний коагулятор для венозних операцій та багато іншого. Таке хірургічне обладнання дозволяє проводити операції без високої травматизації, без розрізів, дрібними проколами або взагалі без проколів. У подальшому це дасть змогу хворому провести у стаціонарі лише кілька днів, швидше одужати й скоротити час на реабілітацію і невдовзі, після невеличкого амбулаторного лікування, військовослужбовці вже можуть виконувати обов'язки.

Серед медичних працівників шпиталю є 3 кандидати медичних наук, які користуються високим авторитетом як серед лікарів, так і серед пацієнтів. Це начальник госпіталю, Заслужений лікар України Олександр Слєсаренко, який володіє всіма спеціальностями терапевтичного профілю, зокрема терапією, кардіологією, інфекційними хворобами, всіма різновидами ультразвукової діагностики, включаючи ехокардіографію, провідний хірург Павло Варшавер, який спеціалізується на мініінвазивній та лапароскопічній хірургії, та уролог Олександр Книшенко, який всі надскладні урологічні операції, що є в Україні, робить особисто на найвищому рівні.

З початку воєнних дій на сході України Павло Варшавер та Олександр Книшенко жили і працювали в окупованому Донбасі та завдяки особистій життєвій позиції вимушені були покинути рідні домівки і переїхати на Чернігівщину. Лікарі Чернігівського військового госпіталю щороку проходять перепідготовку при Українській військово-медичній академії, де підвищують свій фах. Водночас у госпіталі надається і реабілітаційне лікування. З початку військової агресії на Донбасі його пройшли більше 600 українських захисників.

Сьогодні, коли триває російсько-українська війна, роботи в усіх медпрацівників госпіталю значно додалося. У них своя передова – рятувати життя і здоров'я людей.

Ігор БЕРЕЗИНСЬКИЙ, спеціальний кореспондент (м.Чернігів) Інформагентства МО України АрміяInform.

Законодавство

НА ЗАХИСТІ ПРАВ РОДИН ЗАГИБЛИХ

Українська Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) з перших кроків свого існування визначила головним пріоритетом діяльності допомогу родинам загиблих воїнів, визнаючи їх найбільш постраждалою частиною жертв війни.

АФГАНСЬКА ВІЙНА 1979–1989 рр. залишила важкі наслідки для нашої країни. З України у далеку азійську країну було направлено більше 160 тис. її мешканців тільки молодого призовного віку. Крім того, в бойових діях у складі Обмеженого контингенту (40-ї загальновійськової армії ТуркВО) в ті роки брали участь військовослужбовці військових частин, дислокованих на території України в складі 3-х військових округів (Київського, Одеського, Прикарпатського), а також військові радники і спеціалісти в Збройних силах Афганістану.

Не повернулися з Афганістану 3360 воїнів, з них 3280 загинули і 80 пропали безвісти. Залишилися без підтримки синів 1982 батька і 2729 матерів, в основному, передпенсійного віку, стали вдовами 505 молодих жінок, без батьківського піклування залишилися 711 дітей.

Ганьбою тодішньої влади, успадкованою ще за часи минулих воєн, було нехтування матеріальним станом родин загиблих воїнів, недостатній рівень їх соціального захисту і матеріального забезпечення.

У разі втрати годувальника в СРСР сплачувалась допомога на поховання в обсязі 3-місячних розмірів грошового забезпечення, що складало близько 1000 крб для офіцерського складу. Для рядового і сержантського складу норму в 1000 крб допомоги на поховання було встановлено тільки у жовтні 1983 року.

Крім того, встановлювалася жебрацька пенсія по втраті годувальника, а також було дано право виходу на пенсію на 5 років раніше встановленого пенсійного віку.

Тому в перші часи після трагедії рідні загиблого були вимушені користуватися лише добровільними внесками співслужбовців, які збиралися у військових частинах у кожному трагічному випадку загибелі військовослужбовців і передавалися їхнім родинам одночасно з прибуттям труни.

На жаль, у прийнятому 1993 року Законі України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» родини загиблих воїнів не отримали окремого статусу, а були віднесені до осіб, на яких поширюється чинність цього Закону, з відповідним малим рівнем матеріальних пільг.

Особливе обурення матерів загиблих воїнів викликала доплата до їх трудової пенсії у розмірі неоподаткованого мінімуму – 17 грн, що вони порівнювали з вартістю 3-х квіточок на могилу загиблого сина.

З 1996 року членам сімей загиблих воїнів пенсії підвищуються на 25 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність. У тому ж році Постановою Кабінету Міністрів України родинам загиблих воїнів була видана одноразова матеріальна допомога в розмірі, еквівалентному 100 дол. США.

На вимогу родин загиблих воїнів УСВА лобіювала законопроекти про встановлення права на отримання одночасно двох пенсій (власної трудової та у зв'язку з втратою годувальника), що було зроблено в інших країнах СНД, а також встановлення для родин загиблих пільг на рівні з особами з інвалідністю внаслідок війни першої групи.

УСВА вимагала встановлення компенсацій родинам загиблих воїнів на рівні світових компенсаційних страхових виплат, зокрема на рівні компенсацій за нормами ООН, встановленими у разі загибелі учасників операцій ООН з підтримки миру та безпеки (близько 100 тис. дол. США).

З часом і з великим запізненням таку норму було встановлено в законодавстві України, але це так і не стосувалося родин військовослужбовців, які брали участь у бойових діях на території зарубіжних держав, зокрема в Афганістані.

Ветерани війни задоволені тим, що навіть у складні часи, коли йдуть запеклі бойові дії в Україні, приділяється увага вдосконаленню Закону «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і з 2 квітня 2022 року діють зміни, на яких багато років наполягала УСВА: родини загиблих і померлих ветеранів та учасників бойових дій, захисників України отримали свій статус замість невизначеного раніше – «осіб, на яких поширюється дія закону».

86 разів до Закону вносилися зміни і доповнення й згідно із Законом № 2147-IX від 24.03.2022 внесено зміни, яких довго чекали і домагалися ветерани під керівництвом УСВА.

Зараз статті Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» стосовно сімей загиблих і померлих воїнів і ветеранів мають наступну назву та містять відповідну інформацію:

Стаття 10. Сім'ї загиблих (померлих) ветеранів війни

До сімей загиблих (померлих) ветеранів війни належать:

1) сім'ї осіб, зазначених у статтях 6 і 7 цього Закону, які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час захисту Батьківщини або виконання інших обов'язків військової служби (службових обов'язків), а також внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на фронті або одержаного в період проходження військової служби (у тому числі на території інших держав) під час воєнних дій та конфліктів;

сім'ї військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу, які призивалися на збори військовозобов'язаних Міністерства оборони, органів внутрішніх справ і державної безпеки колишнього Союзу РСР і загинули (померли) під час виконання завдань по охороні громадського порядку при надзвичайних ситуаціях, пов'язаних з антигромадськими проявами;

сім'ї загиблих під час Другої світової війни осіб із числа особового складу груп самозахисту об'єктових та аварійних команд місцевої протиповітряної оборони, а також сім'ї загиблих внаслідок бойових дій працівників госпіталів, лікарень та інших медичних закладів;

сім'ї осіб, які загинули або померли внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у Революції Гідності, а також сім'ї осіб, яким посмертно присвоєно звання Герой України за громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння Українському народові, виявлені під час Революції Гідності.

Дія абзацу четвертого цього пункту не поширюється на сім'ї працівників міліції, осіб, які проходили службу в правоохоронних органах спеціального призначення, військовослужбовців внутрішніх військ, Збройних Сил України та інших військових формувань, які загинули або померли внаслідок поранень, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров'я, одержаних при виконанні службових обов'язків, пов'язаних з подіями Революції Гідності.

До членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, зазначених у цій статті, належать:

батьки;

один з подружжя, який не одружився вдруге, незалежно від того, виплачується йому пенсія чи ні;

діти, які не мають (і не мали) своїх сімей;

діти, які мають свої сім'ї, але стали особами з інвалідністю до досягнення повноліття;

діти, обоє з батьків яких загинули або пропали безвісти;

утриманці загиблого (померлого), яким у зв'язку з цим виплачується пенсія;

2) дружина (чоловік) померлих осіб з інвалідністю внаслідок Другої світової війни, а також дружина (чоловік) померлих учасників війни і бойових дій, партизанів і підпільників, визнаних за життя особами з інвалідністю від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге.

На дружин (чоловіків) померлих осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників бойових дій, партизанів, підпільників і учасників війни, нагороджених орденами і медалями колишнього Союзу РСР за самовіддану працю і бездоганну військову службу, визнаних за життя особами з інвалідністю, чинність цієї статті поширюється незалежно від часу смерті особи з інвалідністю;

3) дружина (чоловік), які не одружилися вдруге, батьки, неповнолітні діти померлих учасників бойових дій, партизанів, підпільників, військовослужбовців та учасників війни, які проходили службу у військових підрозділах, частинах, штабах і установах, що входили до складу діючої армії в період Другої світової війни та війни 1938–1939 років з імперіалістичною Японією, нагороджених за бойові дії державними нагородами та орденами і медалями колишнього Союзу РСР (крім ювілейних);

4) діти померлих учасників бойових дій, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, до закінчення цих закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років.

Стаття 10-1. Сім'ї загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України

До сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України належать:

1) сім'ї осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України, поліцейських, які загинули або померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час участі в антитерористичній операції, захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України;

2) сім'ї осіб, які добровільно забезпечували (або добровільно залучалися до забезпечення) проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях (у тому числі здійснювали волонтерську діяльність) та загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час забезпечення проведення антитерористичної операції (у тому числі здійснення волонтерської діяльності), перебуваючи безпосередньо в районах та у період її проведення, під час забезпечення здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях (у тому числі здійснення волонтерської діяльності), перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів;

3) сім'ї осіб, які, перебуваючи у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, за умови що в подальшому такі добровольчі формування були включені до складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів;

4) сім'ї осіб, які, перебуваючи у складі добровольчих формувань, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету, територіальної цілісності України, але в подальшому такі добровольчі формування не були включені до складу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ України, Національної гвардії України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів, загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час виконання такими добровольчими формуваннями завдань антитерористичної операції у взаємодії із Збройними Силами України, Міністерством внутрішніх справ України, Національною гвардією України та іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями та правоохоронними органами, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення;

5) сім'ї військовослужбовців (резервістів, військовозобов'язаних, добровольців Сил територіальної оборони) Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту, військовослужбовців військових прокуратур, осіб рядового та начальницького складу підрозділів оперативного забезпечення зон проведення антитерористичної операції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, поліцейських, осіб рядового, начальницького складу, військовослужбовців Міністерства внутрішніх справ України, Управління державної охорони України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Державної пенітенціарної служби України, особи, які входили до складу добровольчого формування територіальної громади, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України та загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, у забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів, під час безпосередньої участі у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, а також сім'ї працівників підприємств, установ, організацій, які залучалися до забезпечення проведення антитерористичної операції, забезпечення здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, до здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, та загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час забезпечення проведення антитерористичної операції безпосередньо в районах та у період її проведення, забезпечення здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів.

Порядок надання статусу члена сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України визначається Кабінетом Міністрів України.

Підставою для надання особам, зазначеним в абзаці п'ятому цієї статті, статусу сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України є (але не виключно):

а) клопотання про надання статусу сім'ї загиблого (померлого) Захисника чи Захисниці України керівника добровольчого формування, до складу якого входила особа, яка загинула (пропала безвісти) чи померла. До клопотання додаються документи або письмові свідчення не менш як двох свідків з числа осіб, які спільно з такою особою брали участь в антитерористичній операції та отримали статус учасника бойових дій, або особи з інвалідністю внаслідок війни, або учасника війни відповідно до цього Закону, що підтверджують участь загиблої (пропалої безвісти), померлої особи в антитерористичній операції;

б) витяг з наказу керівника Антитерористичного центру при Службі безпеки України, Генерального штабу Збройних Сил України про виконання добровольчими формуваннями завдань антитерористичної операції у взаємодії із Збройними Силами України, Міністерством внутрішніх справ України, Національною гвардією України та іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями та правоохоронними органами, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення;

в) висновок судово-медичної експертизи.

До членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, зазначених у цій статті, належать:

батьки;

один із подружжя, який не одружився вдруге, незалежно від того, виплачується йому пенсія чи ні;

діти, які не мають (і не мали) своїх сімей;

діти, які мають свої сім'ї, але стали особами з інвалідністю до досягнення повноліття;

діти, обоє з батьків яких загинули або пропали безвісти;

Законодавство

ВОЇНІВ І ПОМЕРЛИХ ВЕТЕРАНІВ

утриманці загиблого (померлого), яким у зв'язку з цим виплачується пенсія.

Стаття 15. Пільги сім'ям загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України

Сім'ям загиблих (померлих) ветеранів війни (стаття 10) та сім'ям загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України (стаття 10-1) надаються такі пільги:

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

2) безплатне першочергове зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

(Пункт 3 частини першої статті 15 в редакції Закону № 107-VI від 28.12.2007 – зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008).

4) 50-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 50-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, при розрахунках плати за опалення становить 21 кв. метр опалювальної площі на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацездатних осіб, надається 50-процентна знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалювальної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 50-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

8) позачерговий безплатний капітальний ремонт власних жилих будинків і першочерговий поточний ремонт жилих будинків і квартир;

9) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

10) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

11) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

12) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

13) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час; одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік;

14) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування в разі ліквідації підприємства, установи, організації;

15) позачергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій. Особи, зазначені в цій статті, забезпечуються жилою площею протягом двох років з дня взяття на квартирний облік.

Органи виконавчої влади, виконавчі комітети місцевих рад зобов'язані подавати допомогу особам з інвалідністю внаслідок війни і сім'ям загиблих військовослужбовців у будівництві індивідуальних жилих будинків. Земельні ділянки для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва відводяться зазначеним особам у першочерговому порядку;

16) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

17) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків, технічне обслуговування та забезпечення стоянками транспортних засобів;

19) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

20) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів (оплата у розмірі 20 процентів від тарифів вартості основних та 50 процентів – додаткових робіт). Абонементна плата за користування телефоном встановлюється у розмірі 50 процентів від затверджених тарифів.

Порядок користування послугами зв'язку та оплати за встановлення квартирних телефонів визначається Кабінетом Міністрів України;

21) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

22) позачергове обслуговування закладами та установами, що надають соціальні послуги з догляду. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за ветераном війни, в порядку і розмірах, що визначаються Кабінетом Міністрів України;

23) вступ поза конкурсом до державних та комунальних закладів вищої та фахової передвищої освіти на спеціальності, підготовка за якими здійснюється за рахунок коштів відповідно державного та місцевих бюджетів.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 цієї статті, надаються сім'ям загиблих (померлих) ветеранів війни, сім'ям загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України та членам їх сімей, які проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 50-процентна знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається в максимально можливому розмірі в межах загальної площі житлового приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності в складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати.

Членам сімей, зазначеним у пункті 1 статті 10, статті 10-1 цього Закону, а також дружинам (чоловікам) померлих осіб з інвалідністю внаслідок Другої світової війни, які не одружилися вдруге, пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються на 25 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність. Дружинам (чоловікам) померлих учасників війни і бойових дій, партизанів і підпільників, визнаних за життя особами з інвалідністю від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге, пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються на 10 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Щорічно до 5 травня членам сімей, зазначеним у пункті 1 статті 10, статті 10-1 цього Закону, а також дружинам (чоловікам) померлих осіб з інвалідністю внаслідок війни, які не одружилися вдруге, та дружинам (чоловікам) померлих учасників бойових дій, учасників війни, визнаних за життя особами з інвалідністю від загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин, які не одружилися вдруге, виплачується разова грошова допомога у розмірах, які визначаються Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

(Статтю 15 доповнено частиною згідно із Законом № 367-XIV від 25.12.98; в редакції Закону № 107-VI від 28.12.2007 зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2121-IX від 15.03.2022).

(Щодо дії частини п'ятої статті 15 додатково див. Закони № 3235-IV від 20.12.2005, № 489-V від 19.12.2006, Рішення Конституційного Суду № 6-рп/2007 від 09.07.2007).

Пільга щодо вступу до закладів вищої та фахової передвищої освіти, передбачена пунктом 23 цієї статті, надається зазначеним у пункті 1 статті 10 цього Закону дітям учасників бойових дій на території інших держав, які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час воєнних дій та конфліктів на території інших держав, а також внаслідок захворювання, пов'язаного з перебуванням на території інших держав під час цих дій та конфліктів.

Членам сімей осіб, зазначених в абзацах четвертому – восьмому пункту 1 статті 10-1 цього Закону, за рахунок коштів державного бюджету призначається і виплачується одноразова грошова допомога у зв'язку із загибеллю (смертю) члена сім'ї у розмірі, визначеному підпунктом «а» пункту 1 статті 16-2 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». Якщо особа у зв'язку із загибеллю (смертю) члена сім'ї одночасно має право на отримання одноразової грошової допомоги, передбаченої цією частиною, та одноразової грошової допомоги відповідно до інших законів України, виплата грошових сум здійснюється за однією з підстав за вибором такої особи. Порядок призначення і виплати одноразової грошової допомоги визначається Кабінетом Міністрів України.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, у підпорядкуванні яких перебувають державні і комунальні заклади дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) чи фахової передвищої освіти, забезпечують безкоштовним харчуванням ді-тей, на яких поширюється чинність цього Закону.

ДВА МІСЯЦІ ВІЙНИ.

ЩО ДАЛІ

(Закінчення. Початок на 3-й стор.)

Куп'янська і турбують противника на херсонському напрямку.

ПІВДЕНЬ ЧЕКАЄ

Значна частина південних територій, а саме майже вся Херсонська область, включно з обласним центром, і приазовська частина Запорізької області, вже під контролем рф. Чи є слова російського генерал-майора Міннекаєва про захоплення всього півдня аж до Придністров'я лише його фантазіями? У Кремлі сказали журналістам, що це питання не за адресою.

Тим не менш, спроби росіян захопити Миколаїв і просунутись далі на Одесу поки що успіху не мали.

Але український Генштаб повідомляє про іншу небезпеку. Начебто на 1 травня росіяни готують проведення так званого «референдуму» на окупованій Херсонщині, щоб створити чергову підконтрольну Москві псевдореспубліку на кшталт «ДНР» і «ЛНР». Або й навіть приєднати її до Криму.

На цьому напрямку ЗСУ поки що не ведуть повномасштабних наступальних дій, щоб вичавити ворога з Херсонщини.

Полковник Грабський, який довго служив у пустельному Іраку, пояснює це особливістю географії Херсонщини.

Степова зона в цьому регіоні робить пересування українських військ легкою здобиччю для ворога. Авіація рф, що базується в анексованому Криму, перевищує українські повітряні сили в 5-6 раз і поки що повністю контролює цей напрямок.

«Там просто відсутні ліси, там немає де сховатися, там відкриті простори і недостатньо населених пунктів, де можна було б розосередити техніку і забезпечити прикриття», – каже аналітик.

Крім того, українські сухопутні війська ще не мають значної переваги над противником на цій ділянці фронту. Необхідно очікувати на прибуття резервів, а також підсилення засобами протиповітряної оборони і бойової авіації.

Зараз, зазначає Грабський, протистояння на херсонському напрямку вирішується виключно за рахунок тактичних дій ЗСУ, які успішно вимотують і знищують сили противника. Росіяни змушені відходити і змінювати позиції під цим тиском.

Суттєво послабити свої спроможності тут рф боїться, бо тоді поставить під загрозу постачання свого основного угруповання військ на Донбасі.

«Якщо противник посунеться з херсонського напрямку, то це поставить під загрозу весь південний фланг російського угруповання на Донбасі – будуть перерізані лінії комунікацій з Кримом», – пояснює аналітик.

ЩО БУДЕ ДАЛІ?

Діапазон дати можливого закінчення війни все ще дуже широкий. Західні розвідки називають терміни від кількох тижнів до року. Прем'єр-міністр Великобританії Борис Джонсон не виключає, що збройне протистояння продовжиться і наступного року.

Колишній міністр закордонних справ України Павло Клімкін вважає, що президент рф спробує взяти під контроль схід і південь України до 100-літнього ювілею утворення СРСР, тобто до 30 грудня цього року.

«Путіну критично потрібні південь України та Донбас, які можна назвати новоросією і включити до нової союзної держави, яка мавпуватиме СРСР. Путін мріє створити нову версію СРСР», – впевнений він.

Є ще одна дата, яку найчастіше називають серед ключових для подальшого розвитку російсько-української війни, це 9 травня.

«росія, цілком вірогідно, прагне продемонструвати значні успіхи напередодні її щорічних святкувань Дня Перемоги 9 травня«, – повідомила 21 квітня британська розвідка.

Український військовий аналітик Сергій Грабський вважає, що ця дата важлива, але не лише через її «святковість».

«Російські війська фактично почали цю свою другу фазу операції в районі 10 квітня. За сталою традицією і за нормативами дається місяць на проведення активних бойових дій, а потім пауза, коли війська мають закріпитися на зайнятих рубежах, зробити перегрупування, поповнити свої ресурси для подальшого наступу або оборони. Тому і з'явилась ця дата 9 травня», – пояснює він.

При цьому експерт не бачить, за рахунок чого рф могла б говорити про успіхи на полі бою до вказаного строку. Більше того, Грабський впевнений, що вона буде змушена знижувати інтенсивність бойових дій та утримувати зайняті рубежі.

Цим можуть скористатися ЗСУ. «Я передбачаю, що коли в росії настане необхідність оперативної паузи на фронті, Україна зможе перебрати на себе ініціативу і завдати ударів, витісняючи противника з нашої території», – каже він.

Щоправда, такі перспективи тісно пов'язані зі швидкістю і об'ємом поставок військової техніки для України з-за кордону. На цю обставину звертають увагу і в Міністерстві оборони.

«Тривалість війни буде залежати від інтенсивності та якості військової допомоги. Зі свого боку ЗСУ роблять все можливе і неможливе, щоб це було якнайшвидше«, – зазначає заступник міністра Ганна Маляр.

Найнеобхідніше на даному етапі, додає вона, засоби протиповітряної і протиракетної оборони.

ГОЙДАЛКИ І КОНТРНАСТУП

Микола Сунгуровський називає ситуацію, що зараз склалася на фронті, «гойдалками». Тобто росіяни на окремих напрямках української оборони намагаються створити необхідну перевагу в чисельності, пробивають фронт, просуваються на декілька кілометрів, але потім ЗСУ відбивають позиції.

«Ідуть такі гойдалки в обидва боки, тобто оперативно-тактичні бої з перемінним успіхом. Вони будуть до травневих свят. Після цього Україна почне концентрувати власні сили і почнуться контрнаступи«, – прогнозує аналітик.

Про підготовку «потужних контрнаступів» заявляє і радник офісу Президента України Михайло Подоляк. Але він же вказує, що перемовини з росією також тривають. Їхні перспективи поки що туманні.

Вище військове і політичне керівництво росії всі два місяці війни стверджує, що їхня «спецоперація» йде за планом і за графіком.

Прямая речь

ВЗРЫВНАЯ ВОЙНА САПЕРА ОЛЕГА

Свой рассказ о боевой службе продолжает Олег Качуровский, прошедший войну командиром саперного взвода. Много лет он возглавляет организацию ветеранов Афганистана города Каменское Днепропетровской области. Разговор состоялся до российско-украинской войны. Начало в № 1-2.

– Были ли собаки у вас в подразделении?

– Целый взвод овчарок. Они нас очень выручали. С нами постоянно шел поводырь-собаковод. Если бы не собаки, я не знаю, что бы мы там делали. У нас собаки на питании стояли, их кормили как положено. Лучше, чем нас даже. Они приезжали уже обученными. Без собак никуда.

– Как и на что они реагировали?

– Принцип работы собаки, как и сейчас, как и на наркотики, на тротил. Им еду клали на тротиловые шашки. То есть с раннего возраста приучали, что запах тротила – это еда. И они, чувствуя запах тротила, знали, что их будут кормить. И вот собака идет змейкой, учуяла мину, садится рядом, значит, в этом месте – мина. Собаку убирали и работали саперы. И приучали, как на наркотики их с младенчества приучают к запаху наркотиков. То есть она учуяла запах наркотиков, ей дают конфету или сахар. И обязательно чтобы сидела. Это целая наука.

– Если обнаруживала, получала поощрение?

– Обязательно. Нашла – ей кусочек сахара. Она знает это и еще лучше работает. Правда, по жаре они сильно уставали, им надо было постоянно давать воду, но работали собаки на износ.

– Случалось ли, что присылали, скажем так, профнепригодных собак?

– Собака, как и человек: что-то получается, а что-то нет. Тех, у которых не получалось, отправляли на охрану объектов, а самых подготовленных отсылали к нам.

– Был ли у собак срок службы?

– Срока как такового не было, но у них было так: или она теряла нюх и ее списывали, переводили на охранную службу, или она погибала, умирала. Все было. И убивали у нас собак.

– Погибали во время боя?

– Во время боя, во время обстрелов, бывало, подрывались, сами на замыкатели наступали, подрывались,тем самым спасая людей.

– Возможно ли на войне милосердие?

– К врагу – никогда. С ним чуть-чуть «прощелкал» и все – нет тебя. А мирное население оно же не сопротивлялось никак. А просто идти убивать… Это надо быть идиотом.

– А помощь, допустим, медикаментами, продуктами им оказывали?

– Просили – да. Бывало, что и они нам помогали: воду давали, те же лепешки. То есть они в нас не видели врага. Те, кто видел, уходили к душманам, их не было. А нормальные жители боялись и нас, и их. Их даже больше чем нас. Зажиточные по-другому относились. А вообще люди там жили бедно очень. То, что они умеют воевать и воюют, это да. От мелкого пацана. Оружия ж валом везде.

– Случалось ли так, что награждали людей, которые этого особо не заслужили?

– Обычно как происходило: проводится операция, командир роты с моей подачи подает наградные документы вышестоящему командованию. Комбат того вычеркнул, того добавил на свое усмотрение. Потом на всех составляются наградные листы, где проверили фамилию, имя, отчество, описывается, за что и к какой награде представляют. И это все отправляется в Кабул, в штаб армии. Штаб армии отправляет в Туркестанский военный округ – в Ташкент. Ташкент – в Москву. И в обратном порядке. Если утверждается, а там обычно подписывается, утверждается, то оно приходит списком. Например, три ордена, десять медалей. Но приходит «кучей», и тогда начинается самое интересное. Награды

приходят в Ташкент оттуда в Кабул. В Кабуле скажут так: «Много 45-му полку орденов. Давай два заберем. А давай вместо орденов медальки положим». Далее награды приходят в полк. В полку – та же картина.

Не буду называть фамилии, кому приходили не те награды, на которые подавали документы. В общем, были махинации. Посмертно давали без проблем. Отдельно сразу же наградные писались посмертно. А живым – если дембель, то, понятно, нужно награждать. У меня был такой боец – Кузьмук, мой замком взвода, татарин. Маленький такой, но шустрый. Я на него подавал документы, но при мне он не получил награду. Но потом был награжден орденом Красной Звезды, когда уже я уехал. Каменев тоже ордена заслуживал. Но не прошло. «Мало прослужил», – такой был ответ. Человек заслужил в первой же операции. Он сделал то, что некоторые за два года не делали. Но нет, мало еще прослужил.

– Мины снимал?

– Да и мины снимал, и отбивал атаки, и много чего еще делал. Мы ж тоже там хлебнули лиха. От командира батальона, конечно, много зависит. Если он отстоит – то отстоит. Вот он дал, например, на офицеров, на сержантов, на солдат наградные листы двадцать штук, а возвращают пятнадцать. Да ты там горло всем перегрызи, но верни двадцать. Я двадцать подавал, у меня двадцать человек заслужили награды, а не пятнадцать. Потому что Москве по барабану – они подпишут то количество, которое пришло. Но потом начинается «воровство». За что получил какой-то клерк в штабе, который два года просидел, видел Кабул, баб, вино, водку хорошо пил. За что и где ему взять тот орден? А тут раз, и есть. Там какой-то Качуровский подождет. Он еще раз сходит на боевую операцию, и не раз сходит – ему дадим.

– Интересная система, а вот звание Героя Советского Союза только посмертно давали?

– Нет, почему? У нас сержант Виктор Синицкий из Бердянска, наш механик-водитель БМР – Герой Советского Союза. Награжден за операцию «Магистраль» в 88-м году или даже в 89-м. Я в 84-м заменился, меня уже там не было. Он из нашего дорожного батальона. Или тогда уже был батальон разграждения. Он подорвался энное количество раз в своей «банке консервной». Но жив-здоров.

Раньше, когда у нас все было нормально с Россией, наш 45-й полк постоянно встречался 10 мая в Москве. Я ездил каждый год. Это было в 90-е, потом в 2000-е уже не так. Последний раз я там был в 2009 году. Вот на встрече 10 мая и возле Большого театра собирается весь 45-й инженерно-саперный полк, войсковая часть полевая почта 88870. Под Москвой

в Николо-Урюпино дислоцировался полк обеспечения учебного процесса Военно-инженерной академии им. Куйбышева, который носил название нашего полка и хранил Боевое Знамя полка и вымпел министра обороны за мужество и отвагу. И мы потом этой толпой собирались, там музей классный сделали, вспоминали ребята все такое.

Это было очень интересно. Я туда ездил постоянно. Бойцов своих тоже интересно увидеть. Деды уже. Есть что вспомнить.

Через раз в наших встречах участвовал Аушев, к нам присоединился 345-й парашютно-десантный полк баграмский. Мы соседи были с ними, дружили. 45-й, 345-й – нас постоянно путали. Они и сейчас продолжают встречаться, но уже не в том ракурсе, не в том количестве. Я с ребятами переписываюсь, с нормальными ребятами, которые знают, что идет война, и знают, что они виноваты. Есть разные, Но 70 процентов нормальные, остальные ушли далеко.

– Как вы адаптировались к мирной жизни после возвращения из Афганистана?

– Во-первых, очень хотелось вернуться. На все было наплевать, лишь бы домой. Это честно. У меня была прямая замена, повезло. Это редко бывало. Ко мне приехал заменщик Валера Трофимов. Старше меня на два года, тоже наше училище оканчивал. Он приехал меня менять из Днепродзержинска. И мне в предписании стоит прямая замена: город Днепродзержинск, командир взвода в/ч 83640, 428-й отдельный понтонно-мостовой батальон армейского подчинения. А обычно все это шло через округ. И у меня Киевский военный округ был. Потому что у нас был такой закон: если ты холостяк – могли послать по всей необъятной Родине. А если женат, то тебя отправляли туда, откуда приехал. Где жена, семья. Я женился в 83-м году. Год отслужил, приехал домой, женился, жена в Харькове осталась. Сама она из Каменец-Подольского. То есть получается Киевский военный округ. Понятно, 45 суток отпуска сразу после Афгана. Воспринял мирную жизнь так, как и должно быть. Я как будто не уезжал, а была командировка, даже загранпаспорт наш синий назывался служебным паспортом. У меня была отметка: 11 сентября 1982 года пересек границу, потом в июле 1983-го отпуск и назад, потом уже возвращение в Союз 23 сентября 1984 года. Я два года четко прослужил – это редкость тоже. Вот так вклинился в жизнь, приехал, все хорошо. Командир взвода, потом роты, потом замкомбата, потом комбат. И все тут, на одном месте.

– В другие точки вас не переводили?

– Больше никуда не уезжал. Предлагали в Германию, в Венгрию, но оставался здесь и уволился отсюда. Во-первых, мне понравился сам город на Днепре. Служба шла нормально в нормальной части. В наших инженерных войсках понтонные подразделения считались «королевскими». Сначала я был командиром взвода ПТС, потом командиром переправочно-десантной роты. Это ГСП ПТС, все время на воде, все время занятия, учения. Я адаптировался быстро.

– Что в Афганистане было самое тяжелое?

– Самое тяжелое, думаю, это тоска по Родине. Хотелось домой. Война ни к чему доброму не приводит, и хочется все-таки мира. Очень писем хотелось, общения. Сейчас взял телефон – позвонил, а оттуда письмо пока дойдет, пока придет. А дома переживают. За мои командировки отец заболел на почве переживаний, из-за этого ушел рано из жизни. Сильно переживал, когда писем долго не было. Вот это тяжело. Привыкали к «духам», к стрельбе, к ведению боевых действий. Это же была профессия, которую я сам выбирал.

– Можете вспомнить кого-нибудь из сослуживцев?

– Был у меня случай, как раз уже перед заменой, когда банду Керима мы искали. И пришел молодняк к нам в августе. Кувшинов Саша и Сологубов. Это их первая операция, молодые. Заходим в кишлак, смотрю, а этих двоих нету. А все ж на стреме. Вдруг украли? Где они? Нашли этих орлов. Приводят ко мне: «Да вот мы ж первый раз, нам интересно. Мы как зашли в кишлак, нам и дувалы интересны, и козу видели живую». «Пожурил» я их маленько, замкомвзвода постриг их налысо, чтобы заметны были. И приказом, чтобы были рядом. Не дай Бог кого-то из вас нет – трое суток ареста. Приезжаем в полк – гауптвахта ваша от начала и до дембеля. Никаких больше операций, никаких больше вылазок. Прозвали их братья Карамазовы. В Москве встречаемся: «О! Братья Карамазовы!» Они смеются без обид. Вспоминают: помните, как вы нас воспитывали, когда мы пошли кишлак искать. Воспитывали по-военному, как положено. Оба награждены медалями «За отвагу».

Были случаи разные, все не упомнишь. Друзья остались. Юра Грищук сейчас в Калининграде живет. Он сам из Ровенской области. Вася Лазня – в Умани. Это взводные. Серега Дмитриев, ротный, сейчас где-то за Уралом. Переписываемся, больше перезваниваемся. Юра Грищук домой приезжает часто, у него еще мама жива. Через Польшу приезжает в Украину.

– Как стали председателем городской организации ветеранов Афганистана?

– В 2006 году меня избрали председателем. Игорь Бережной, наш «афганец», когда мы лежали в госпитале, рассказал, что есть такая организация, нам нужен председатель, ты офицер, мы тебя подтянем, давай организовывай ребят в одну кучу. Собрание будет, приходи, мы тебя изберем и будешь работать. Вот так я пришел на собрание и меня избрали, в итоге рулю с 2006 года.

– Как изменилась организация за 15 лет?

– Тогда не было помещения, разброд, шатания… Я их первым делом сплотил. Сказал, что никаких не будет у нас районных организаций, а будет единая организация, монолитная. Хотите на заводе свою организацию – пожалуйста, делайте – будет ячейка. Приехал Виктор Николаевич Волошин, председатель Днепропетровской областной организации УСВА, и на первом заседании было принято решение о переходе на Устав УСВА.

Город выделил нам помещение, в котором мы сделали своими руками ремонт. Городские власти – мэр Андрей Леонидович Белоусов и его заместитель Константин Викторович Саусь постоянно помогают в решении насущных проблем.

– Какие достижения у организации?

– Что касается работы с местной властью – все отлично. Мы участвуем во всех городских мероприятиях. Любые мероприятия, которые мы проводим, поддерживаются. Финансирование от местной

Прямая речь

КАЧУРОВСКОГО

власти идет. Ну и плюс мы, если нужно, собираемся, скидываемся.

Везде в торжественных мероприятиях стараюсь участвовать. Потому что я, как чиновник, обязан везде быть и за «афганцев» и за себя. Я замначальника Управления по чрезвычайным ситуациям Каменского городского совета.

Что касается патриотического воспитания, то это у нас одна из основных задач. Хорошие отношения поддерживаем с 20-й школой имени Александра Стовбы. Там проводим встречи, заседания. У них музей классный. Торжественную часть проводим там. Когда школа на каникулах, встречаемся в музее или в исполкоме. Каждый год 15 февраля у нас встреча с мэром обязательно. В школах проводятся соревнования, чаще по стрельбе. У нас есть переходящий Кубок Александра Стовбы, который будет вручаться школам – победителям этих соревнований. Сейчас в каждом районе на базе школ создали центры, где проходят уроки допризывной военной подготовки, бывшие военные целенаправленно обучают как надо, это все под контролем департамента образования, единая программа.

С АТОвцами у нас отличные отношения. Мы проводим по возможности вместе мероприятия. Тем более, что их председатель – мой подчиненный. Мы решили, что у нас одна задача, один закон, одни планы. Никакого разделения не должно быть. У нас порядок в отношениях с областной организацией. Надо помочь – помогаем друг другу.

У нас семьям погибших идет городская поддержка. Помогает государство плюс от мэра денежная премия. На 15 февраля им подарки каждый год. Мало их осталось – четыре мамы. Отец Злуницына умер в позапрошлом году. Он тоже был военный, полковник. Ну и одна вдова.

На Центральном военном кладбище, которое давно закрыто, в 80-х годах хоронили «афганцев». Там похоронены четверо: Стовба, Воробьев и еще двое погибших. Они все вместе, на центральной аллее. Местные власти помогают ухаживать за могилами.

– Как обстоят дела с решением медицинских проблем в вашей организации?

– У нас основное – подлечиться в госпиталях, в 5-й городской больнице, областном госпитале ветеранов. Как везде, свои плюсы и свои минусы. Оздоровление и лечение ветеранов-«афганцев» не на лучшем уровне, и это беда нашего государства, которую нужно решать радикально.

– А какие с другими организациями отношения?

– Есть «чернобыльцы», организация «Лелека» – это инвалиды гражданские. С ними мы работаем. И другие организации финансируются из бюджета. У нас мэр насчет этого молодец – всегда помогает. Не миллионами конечно, но нам хватает на проведение мероприятий,

С городским музеем очень тесные связи. У нас там есть выставка. Она не постоянная, а выездная – мы организуем ее каждый год с 15 февраля на месяц в холле музея. Мы туда сносим экспонаты, расставляем все сами. Там одежда, фотографии – очень много всего. В первый день приводят школьников, я рассказываю, отвечаю на вопросы. Кто хочет – приходит, смотрит.

– Руководители «афганских» организаций говорят о низкой активности ветеранов, слабом участии в общественной жизни. Как у вас с этим обстоят дела?

– Очень плохо. Надо некоторых поднимать, заставлять, объяснять необходимость быть активнее. Такое у многих отношение: когда что-то надо – прийти и сказать: у вас же организация! Но у нас общественная организация: приходи, работай, дорогой товарищ, тогда и мы чем сможем – тем поможем. А так – он впервые явился, открываю список: да, есть такой. Но я его ни разу не видел. Ты хоть раз положи цветочек на могилу погибшему товарищу, приди 15 февраля на митинг. Но большинство ребят у нас активные, мы все делаем для развития организации. Помогаем кому нужно, поддерживаем. Когда умирают, а умирает, к сожалению, много, собираем денежку, венок от организации покупаем. На похоронах присутствие обязательное.

– Как вы относитесь к изменению отношения общества к Афганской войне?

– У нас как к нам относились, так и относятся. Ребята 18-летние тогда выполняли свой воинский долг, сейчас никто не отменял долг по защите Отечества. Нас везде встречают в школах, особенно к 15 февраля у меня телефон «красный», людей не хватает посылать по школам, по техникумам, чтобы они выступали. То есть мы активны, мы есть, были и будем, и свои права отстаиваем как бы там ни было.

Наша задача – не допустить раздоров между ветеранскими организациями и добиться, чтобы депутаты законы, которые они подписывают, читали. Я говорю про закон о ветеранах: сделайте так, чтобы все было для всех справедливо. Мы, ветераны всех поколений, одинаковые люди.

Еще, конечно, хотелось бы, чтобы организации на местах больше работали с депутатами, которых мы выбирали, потому что от них зависят и наши льготы, и наше здравоохранение. Больше им нужно писать писем. Требовать, подписывать электронные петиции Президенту.

– В этих электронных петициях сложная система.

– Некоторые говорят: я не умею, у меня кнопочный телефон. Ну тогда приди сюда, я тебя тут зарегистрирую и проголосуешь. Но это ж надо еще прийти. Такая система специально сделана так сложно, но все равно надо идти вперед и всего добьешься.

– Какие планы по развитию организации?

– Каждый день, можно сказать, развиваемся. Добиваемся, чтобы не было еще хуже. Самое главное, чтобы наконец-то был мир и мы начали нормально работать. Чтобы Украина зажила. А перспективы какие: чтобы все были здоровы, живы и хотя бы не забывали, что есть такие организации, приходили и какую-то свою лепту внесли. Иначе если мы пойдем вразброд, то ничего не будет и потом нас быстрее задавят и забудут.

Интервью записывал Евгений ЛЕВЧЕНКО.

Біль душі

ТАКІ ЗВИЧНІ ЦІННОСТІ,
які дозволяють берегти самоповагу

Якось на початку війни (зауважте, війни, а не спецоперації) я написав, що першою там помирає правда. Від цих слів не відмовляюсь, проте життя у клятому фільтраційному таборі відкрило нові грані війни і поствійни…

Протоієрей Сергій ЮЩИК передає допомогу військовослужбовцям.

СЬОГОДНІШНІЙ ДОПИС про побутове: про воду… про світло… опалення в будинку… про туалетний папір і зубну щітку… про шампунь та мило… про засоби особистої гігієни… Відсутність цих елементарних і звичних у мирний час речей не просто приносить незручності. Їх відсутність ЛАМАЄ ЛЮДИНУ ЗСЕРЕДИНИ. Дуже швидко, за кілька днів звикаєш до запаху свого поту, потім розумієш, що весь твій одяг смердить, а змінити нема чим, та й випрати нема де. Те ж саме з оточуючими. І моментально все довкола просякає запахом страху та дискомфорту…

Дуже швидко, за кілька днів, розумієш, що волосся на твоїй голові не надто жирне, а ще пару днів, та й розчісуватись не надто хочеться… Чоловікам тут легше, вони відразу роблять зачіску «під ноль», а от жінки (однозначно – не всі) перетворюються в «кудлаті кульбабки» (пробачте, дівчатка, за такий допис)…

Коли вода є справжнім дефіцитом, економиш навіть на чищенні зубів, тому при розмові з кимось тримаєшся осторонь, соромлячись свого карієсу чи інших зубних проблем…

Вражає шалена кількість викурених цигарок… Таке враження, що велика кількість людей їх взагалі не випускає з рук. І мовленнєвий запас потихеньку переходить на «фєню». А тут ще й дрова в намет підносять, чемно вітаючись: «Вєчєр в хату»…

Постійні вибухи, розфарбовані всі стовпи й паркани «скрєпними» словами «ахмат сіла», постійне оточення автоматниками, кружляння ідейних любителів «вєлікой страни», котрі без матюків не говорять про Україну, примушують говорити між собою пошепки, або й взагалі нічого не говорити в присутності незнайомців. Тому вголос звучать тільки методички скабєєвої та похабні анекдоти. Решта все – дуже пошепки…

Таке звичне поняття в мирний час як WC – це окреме місце приниження. Блатота, яка живе в таборі, навіть якщо там помиють пожежною машиною, за п'ять хвилин перетворює кабіну біотуалета в місце тошноти… Навіть чоловіки вагаються, чи йти туди, а про жінок – годі й говорити… Засоби жіночої гігієни заміняються дитячими памперсами…

Проте тричі на день тебе годують «асвабадітєлі». Спочатку стоїш в черзі з 60-80 людей, тобі дають гречану кашу і ти йдеш у свій намет. Там, тримаючи на колінах тарілочку, можеш поїсти, сидячи на розкладушці. Ні лавок, ні столів у таборі не передбачено. Проте, проживши у підвалах без води, тепла і світла, і цьому радієш. «Асвабадітєлі», пропонуючи чай, а натомість розрушивши твоє життя, з милим виразом обличчя кажуть: «Правда ж, харашо… Как мало чєловєку для счастья надо…».

Спеціалізовані ліки відсутні, тому старі хронічно хворі люди в таборі вмирають або чекають смерті… Один дідусь, похоронивши так дружину, просто цілими днями сидить на траві, дивлячись в нікуди. У нього в таборі є внучка з собачкою, але він від неї відсторонився, і вона живе сама по собі. У нього просто нема ані сили, ані мотивації жити…

Хто приїхав на «фільтрацію», десятками годин сидять в машинах на дорозі, допоки зайдуть в «окремий» намет і там доведуть, що не є «врагамі» днр…

Усе це і те, що не увійшло в допис, не просто гнітить, а примушує вжимати плечі, стишувати мову, потуплювати очі донизу, сторонитись оточуючих. Усе це вмить, за пару днів перетворює тебе в людський організм… Тільки організм…

Тому на війні першою гине не тільки правда. НА ВІЙНІ ШВИДКО ГИНЕ ВІДЧУТТЯ ВЛАСНОЇ ГІДНОСТІ ТА САМОПОВАГИ. Є лише мета протриматися, а далі видно буде…

Саме в таких умовах переоцінюєш здатність рівно ходити з розправленими плечима, здатність посміхатися на всі чисті 32 зуби, здатність вголос говорити про високе і величне, здатність з гарною зачіскою бути серед людей… Виявилось, що такі прості елементарні речі забезпечують тили нашої суспільної гідності, самоцінності та самоповаги.

А ще – молитва! Ранкова та вечірня молитва, не похапцем, не про себе, а вголос, коли відчуваєш себе рабом тільки Бога, підносить тебе над усім цим гнітючим побутовим рабством. І плечі рівнішають, і хода стає твердішою, і слова стають чеснішими, і життя стає змістовнішим.

У жодному разі не осуджую тих, кого бачив. Навпаки – розділяю їх біль, сльози та скорботу. А пишу про побутове, щоб нагадати про ці звичні цінності, які дозволяють берегти самоповагу.

Бережіть один одного, цінуйте звичні речі, ходіть прямо, говоріть просто, чистіть зуби старанно, вмивайтесь та робіть зачіски, щоб бути красивими.

Протоієрей Сергій ЮЩИК, настоятель Воскресенського храму-пам'яті загиблим та ветеранам Афганістану, перший проректор Київської духовної академії.

ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ: РИЗИК, ЯКИЙ МОЖЕ КОШТУВАТИ ЖИТТЯ

Вибухонебезпечні предмети становлять смертельну загрозу. Найбільш розповсюджені з них: різні види протипіхотних мін, мінометні й протитанкові міни, артилерійські та танкові снаряди, різні види ручних гранат тощо.

Сапери Центру розмінування Збройних Сил України.

УСІ ВОНИ МІСТЯТЬ вибухові речовини і можуть спрацювати від тертя, удару чи інших механічних дій. Навіть після тривалого перебування у воді або землі ці речовини не втрачають здатності вибухати.

Окупанти мінують українські міста та села, щоб заподіяти максимальну шкоду цивільному населенню.

Де можна потрапити на небезпечну знахідку?

Всюди: на вулицях, дитячих майданчиках, у покинутих будинках, зруйнованих будівлях, на заміському відкритому просторі (у водоймах, лісах, полях, на узбіччях доріг) та ін.

У містах ворог зазвичай мінує предмети, які можуть становити хоч якусь цінність: мобільні телефони, зброя або її деталі, аптечки, продукти, дитячі іграшки та ін.

У містах і селах окупанти використовують так звані «розтяжки», які одразу непомітні для ока людини. Їх можуть застосовувати біля вхідних дверей у багатоповерховий будинок тощо.

Крім того, «розтяжки» та інші вибухонебезпечні предмети активно використовують біля місць ведення бойових дій і знаходження військових позицій, поблизу тимчасових польових складів окупантів. Вони ретельно маскують заміновані місця гілками дерев вздовж доріг і стежок.

ДСНС фіксує також випадки мінування тіл загиблих людей.

Відступаючи з військових позицій, окупанти все частіше залишають по собі заміновану бойову техніку і свої речі. Тому без необхідності не намагайтеся проникнути до покинутої ворожої техніки та не торкайтеся залишених окупантом речей!

Якщо ви виявили підозрілий предмет, схожий на вибухонебезпечний:

1. У жодному разі не торкайтеся знахідок власноруч і не дозволяйте це робити іншим. Категорично забороняється переміщувати вибухонебезпечні предмети, намагатися розібрати їх, заносити у приміщення, закопувати у землю, кидати у водойми тощо.

2. Відійдіть від підозрілого предмета якомога далі.

3. Якось позначте місце знахідки.

4. Негайно повідомте про небезпечну знахідку підрозділи ДСНС (за номером 101) або поліції (102).

5. Дочекайтеся приїзду фахівців із знешкодження вибухонебезпечних предметів і вкажіть місце розташування підозрілої знахідки.

Невиконання цих вимог може призвести до тяжких наслідків і коштувати вам життя.

Будьте уважними, не ризикуйте життям. Бережіть себе!

ПАМ'ЯТІ ТОВАРИША

КИЇВСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ветеранів війни, об'єднана рада ветеранів ППО, Київське об'єднання ветеранів ППО зазнали тяжкої втрати. 25 квітня 2022 року на 82-му році пішов із життя генерал-полковник

ЛОПАТИН МИХАЙЛО ОЛЕКСІЙОВИЧ.

Народився Михайло Олексійович 1 липня 1940 року в Білорусії. Лихоліття війни залишило глибокий шрам у свідомості. Здобувши атестат зрілості, без коливань вибрав фах захисника Вітчизни.

У 1960 році закінчив Даугавпілське військове училище, отримав первинне офіцерське звання і направлений для подальшої служби в 8-у армію ППО, де, послідовно обіймаючи різні посади, здобув практичний досвід управління. Був призначений командувачем 8-ї окремої армії ППО. З 1992 року – командувач ППО України. У 1962–1965 роках брав участь у виконанні урядового завдання в операції «Анадир».

Усе життя поважливо ставився до товаришів і підлеглих. Михайла Олексійовича відрізняли високий професіоналізм, непоказна комунікабельність, людинолюбство, турбота про військовослужбовців і ветеранів. Його любили й цінували за людські якості, за турботу і допомогу.

Світла пам'ять залишиться назавжди у всіх, хто знав Михайла Олексійовича.

ПРЕЗИДІЯ КИЇВСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ.
ПРЕЗИДІЯ КИЇВСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВЕТЕРАНІВ ППО.
ВЕТЕРАНИ ППО, ВЕТЕРАНИ ОПЕРАЦІЇ «АНАДИР».

ПЕРЕДПЛАТА-2022

РОЗПОЧАЛАСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА ДРУГЕ ПІВРІЧЧЯ

«Укрпошта» розпочала передплатну кампанію на газети і журнали на друге півріччя 2022 року.

ОФОРМЛЕННЯ передплати за електронними каталогами стартувало з 25 квітня, а з 28 квітня – передплата за друкованими каталогами для всіх регіонів України, крім територій Луганської, Донецької та Херсонської областей.

Відновлення доставки газет і журналів у звільнених населених пунктах відбувається з дотриманням безпеки для клієнтів і працівників «Укрпошти».

Передплата проводиться:

- до 16 червня – на видання загальнодержавної сфери розповсюдження;
- на місцеві видання (обласні, міські, районні) – у строки, визначені відповідно до підписаних видавництвами (редакціями) договорів.

«Місцева преса допомагає людям отримувати таку потрібну наразі інформацію про новини в районах та областях. Особливо для тих українців, населені пункти яких звільнені, це й один із символів повернення до звичного життя, яке вони через окупантів тимчасово втратили», – говорить директор департаменту пош-

тових послуг «Укрпошти» Сергія Гречка.

Інформація щодо роботи відділень «Укрпошти» щодня оновлюється на офіційному сайті компанії.

Як зазначається у повідомленні на сайті компанії, внутрішньо переміщені особи можуть оформити переадресацію передплачених видань.

«Питання компенсацій за невихід видань під час бойових дій розглядають видавці та редакції, які відновили вихід газет. Вони визначають механізм компенсації (спарені номери, заміна видань іншим виданням, форс-мажор тощо). Остаточні рішення про можливі компенсації ухвалюватимуть видавці після припинення воєнного стану», – наголошується у повідомленні «Укрпошти».

Побратиме, це наша з тобою газета!

Газету Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) **«ТРЕТІЙ ТОСТ»**, де друкуються законодавчі матеріали з питань соціального захисту сімей загиблих військовослужбовців, інвалідів війни, учасників бойових дій, юридичні консультації, матеріали про життя і роботу організацій УСВА (територіальних, місцевих, районних), спогади, проза і поезія, можна передплатити за Каталогом видань України «Преса поштою»:

- **на сайті ДП «Преса» www.presa.ua,**
- **на сайті АТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua,**
- **у відділеннях поштового зв'язку,**
- **в операційних залах поштамтів,**
- **у пунктах приймання передплати.**

Оформити передплату з поточних місяців також завжди можна до 16 числа (включно) кожного місяця, що передує передплатному.

Мінімальний передплатний період – один місяць.

Наш індекс – 30224.

Вартість передплати з урахуванням приймання передплати і доставки складає:

на місяць – 14 грн, на три місяці – 37 грн,
на шість місяців – 68 грн, на рік – 130 грн.

Підтримуйте газету воїнів-інтернаціоналістів «Третій тост» своєчасною передплатою.

ПРЕС-СЛУЖБА УСВА.

Еврика!

НАУКОВІ ВІДКРИТТЯ РОКУ

Провідні вчені світу продовжують дивувати нас своїми новими відкриттями. Пропонуємо вашій увазі найцікавіші й найуспішніші наукові розробки минулого року.

ВАКЦИНА ПРОТИ ВІЛ ПРОЙШЛА УСПІШНІ ВИПРОБУВАННЯ

Наприкінці минулого року вчені з американського Національного інституту алергії та інфекційних захворювань (NIAID) звітували про успішне випробування вакцини від вірусу імунодефіциту людини (ВІЛ).

ПРЕПАРАТ сконструювала компанія Moderna за технологією мРНК. Вона не унікальна, але у 2021 році про неї заговорили як про революційну. За нею виготовляють вакцини від коронавірусу компанії Pfizer-BioNTech і Moderna.

Позитивні результати вакцини від ВІЛ досягнуті в ході випробувань на макаках. Через 58 тижнів після вакцинації у всіх щеплених тварин виробилися вимірювані рівні антитіл, що нейтралізують більшість штамів ВІЛ-інфекції.

Хоча введені дози мРНК були високими, вакцина добре переносилася і викликала лише легкі тимчасові побічні ефекти, зокрема втрату апетиту.

Через два тижні вчені почали заражати макак так званим химерним вірусом, створеним шляхом об'єднання фрагментів нуклеїнової кислоти з двох або більше різних вірусів. Після 13 спроб інфікування з інтервалом раз на тиждень дві із семи імунізованих макак залишилися незараженими.

Інші імунізовані тварини інфікувалися через вісім тижнів. Неімунізовані тварини заражалися через три тижні. Зараз учені коригують протоколи випробувань. У разі підтвердження безпеки та ефективності вакцини буде оголошено про першу фазу її дослідження на здорових дорослих людях.

ТЕРМОЯДЕРНИЙ РЕАКТОР СТВОРИВ БІЛЬШЕ ЕНЕРГІЇ, НІЖ СПОЖИВ

Ученим із США вперше вдалося згенерувати більше енергії під час реакції керованого термоядерного синтезу, ніж споживає установка, яка запускає злиття атомних ядер. Зараз робота проходить експертну оцінку.

ЯКЩО результати підтвердять незалежні фахівці, то можна буде упевнено сказати про досягнення важливої віхи в розвитку цієї галузі енергетики.

Як повідомили дослідники, у реакції термоядерного синтезу було досягнуто рекордного виходу енергії – 1,3 мегаджоуля. Це значно кращий результат порівняно з попередніми спробами: вихід енергії у вісім разів більший, ніж в інших експериментах, та у 25 разів більший, ніж в експериментах, проведених у 2018 році. Тож це велике досягнення для фізиків Ліверморської національної лабораторії США.

"Цей результат є історичним кроком уперед у дослідженнях термоядерного синтезу з інерційним утриманням. Він відкриває принципово новий режим для досліджень та просування наших найважливіших завдань національної безпеки", – сказала директора лабораторії Кім Буділ.

Термоядерний синтез з інерційним утриманням передбачає створення маленької зірки. Капсулу з "паливом", важкими ізотопами водню дейтерем та тритієм, поміщають у невеличку порожню золоту камеру – хольраум **(на знімку).**

Потім на хольраум спрямовують 192 потужні лазерні промені. Стінки хольрауму перетворюють це випромінювання на рентгенівські промені. Вони прямують у капсулу з паливом, нагріваючи та стискаючи її до умов, які, імовірно, є в ядрі зірок: температура понад 100 млн градусів і тиск понад 100 млрд атмосфер.

Так у земних умовах запалюється маленька зірка.

Процес триває кілька мільярдних часток секунди. Мета експерименту – отримання "безкоштовної" енергії. Щоправда, на запалення мінізірки витрачається дуже багато енергії, але вчені не втрачають надії, що незабаром мінісвітло згенерує більше енергії, ніж поглине установка.

"Це історичний результат, кульмінація багатьох десятиліть наполегливої праці, інновацій та винахідливості, масштабної командної роботи та невпинної уваги до кінцевої мети", – вважає фізик Йохан Френьє з Центру вивчення плазми і термоядер-

ного синтезу Массачусетського технологічного інституту.

ВІАГРА ЗНИЖУЄ РИЗИК ХВОРОБИ АЛЬЦГЕЙМЕРА

Дослідження вчених приватної клініки Клівленда (США) показує, що препарат силденафіл (більш відомий як віагра) значно знижує ймовірність розвитку хвороби Альцгеймера. Від неї страждають 6% людей віком понад 65 років: уражається сіра речовина головного мозку, що призводить до втрати пам'яті.

УЧЕНІ проаналізували заявки на медстрахування 7,2 млн людей і виявили, що вживання силденафілу знижує можливість розвитку недуги протягом наступних шести років майже на 70% порівняно з пацієнтами, які його не приймають.

Звісно, такі результати не доводять причинно-наслідковий ефект. Люди, які приймали силденафіл, могли вживати й інші препарати або займатися фізичною активністю, що підвищує шанси не стати жертвою хвороби.

Проте дослідники кажуть, що виявленої кореляції достатньо для визначення силденафілу як головного кандидата на ліки проти хвороби Альцгеймера. Учені клініки збираються проводити дослідження, щоб довести або спростувати наявність причинно-наслідкового зв'язку.

ЖИВИХ РОБОТІВ НАВЧИЛИ РОЗМНОЖУВАТИСЯ

Спроєктовані штучним інтелектом та зібрані вручну ксеноботи – живі машини з ембріональних клітин жаби – можуть спонтанно себе відтворювати.

УПЕРШЕ ксеноботів представили вчені із США у 2020 році. Для їх створення використали стовбурові клітини з ембріонів південноафриканської жаби Xenopus laevis.

Геном жаби залишився незмінним, але клітини перепрограмували. Після інкубації близько 3 тис. клітин з'єднали вручну за допомогою крихітних пінцета й електрода. Створені таким чином ксеноботи могли рухатися, знаходити задані цілі та відновлюватися після пошкоджень.

У новій роботі вчені навчили ксеноботів створювати собі подібних. Це абсолютно новий спосіб розмноження: "дорослі" ксеноботи збирають клітини, і через кілька днів "малюки" перетворюються на повноцінних ксеноботів.

Ксеноботи використовують так звану кінематичну самореплікацію – процес, який раніше спостерігали лише на молекулярному рівні.

Аби з'ясувати, яка форма ксеноботів найкраще підходить для відтворення, учені звернулися до штучного інтелекту. Запущений на суперкомп'ютері еволюційний алгоритм протестував мільярди форм тіла ксеноботів і знайшов ту, що забезпечить найефективнішу кінематичну самореплікацію.

На це завдання суперкомп'ютер витратив кілька місяців. Він зупинився на С-подібній формі. Потім учені зібрали роботів за запропонованою комп'ютером схемою і показали, що нові ксеноботи можуть успішно відтворювати себе протягом кількох поколінь.

Автори роботи вважають, що ксеноботи дадуть глибше розуміння процесу розмноження й дозволять створювати живі машини для регенеративної медицини, розробки ліків і збирання мікропластику у воді.

ЛІКИ ДЛЯ ЗУПИНКИ СТАРІННЯ

Застосування ліків, що зупиняють процес старіння та омолоджують організм, може початися через п'ять-десять років. Японські вчені відкрили механізм, за допомогою якого можна позбутися клітин, що старіють.

ЗА СЛОВАМИ професора науково-дослідного інституту медицини Токійського університету Макото Наканісі, вікове ослаблення функцій організму викликане накопиченням в органах "старіючих" клітин, що запускають запальні процеси. Їх 60 років тому відкрив американець Леонард Хейфлік. Він виявив, що клітини можуть ділитися лише певну кількість разів. Останні дослідження довели, що ділення може припинитися через ушкодження ДНК або окислювальний стрес.

"Якщо видалити "старіючі" клітини, то можна зупинити запальні процеси, а отже, домогтися істотного гальмування старіння", – розповів Наканісі.

У 2014 році вчені стали вивчати, чому клітини не можуть розмножуватися, і виявили молекулярний механізм. Вони створили клітини із загальними для всіх "старіючих" клітин властивостями і стали шукати те, що вбивало б тільки їх.

Учені з'ясували, що для "старіючої" клітини важливий фермент GLS1. Він тісно пов'язаний з процесом метаболізму глутаміну. Щоб вижити та нейтралізувати кисле середовище, клітина потребує аміаку, який продукується при перетворенні глутаміну на глутамінову кислоту, тобто при процесі, в якому необхідний GLS1.

Дослідники використали препарат, що проходить клінічні випробування як ліки проти раку. Цей препарат ввели старій миші. Результатом стало різке поліпшення в органах і структурах, які зазнали вікових змін. Після ін'єкції вчені побачили покращання симптомів діабетичної хвороби та атеросклерозу.

"Скупчення "старіючих" клітин викликають хвороби Альцгеймера і Паркінсона. Одним препаратом можна досягти поліпшення за багатьма видами вікових захворювань і домогтися омолодження", – сказав професор.

Якщо буде доведено безпеку препарату для людини, його спочатку застосовуватимуть для людей з прогерією – синдромом передчасного старіння. Потім – для тих, хто через вікове ослаблення м'язів не може вести звичайний спосіб життя, і для пацієнтів, у яких відмовили нирки та яким потрібен діаліз.

Всеволод НЕКРАСОВ,
«Економічна правда».

(Закінчення в наступному номері).

ТРЕТІЙ ТОСТ
Свідоцтво про реєстрацію КВ 839 від 18.07.1994 р.

Газета заснована у липні 1991 року

ЗАСНОВНИК: УКРАЇНСЬКА СПІЛКА ВЕТЕРАНІВ АФГАНІСТАНУ (ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ)

РЕДАКЦІЯ НЕ ЗАВЖДИ ПОДІЛЯЄ ПОЗИЦІЮ АВТОРІВ І НЕ МАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОВЕРТАТИ РУКОПИСИ. ЛИСТУВАННЯ З ЧИТАЧАМИ – НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ. ЗА ТОЧНІСТЬ І ДОСТОВІРНІСТЬ ВИКЛАДЕНИХ ФАКТІВ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕСЕ АВТОР.

НАША АДРЕСА:
01054, М. КИЇВ, ВУЛ. ЯРОСЛАВІВ ВАЛ, 36Е.
ТЕЛ. 272-47-45, ФАКС 272-50-42.
E-MAIL: USVA2007@UKR.NET
САЙТ: WWW.USVA.ORG.UA

ГАЗЕТУ ВІДДРУКОВАНО У ДРУКАРНІ ФОП КЛЮЧУК С. М., МІСТО ЧЕРНІВЦІ, ВУЛ. ЗАВОДСЬКА, 37.
Тираж 2050. Зам. 470.
ІНДЕКС 30224.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ